

МЕТОДИЧНІ РОЗРОБКИ ЩОДО АНАЛІЗУ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ ВІД КАТАСТРОФ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ ЕКСПРЕС – МЕТОДОМ

здобувач **Опанасюк Ю.А.**

В Україні оцінка збитку, що завдається промисловим об'єктам і третім особам, проводиться відповідно до «Методики оцінки збитків від наслідків НС техногенного та природного характеру», затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України № 175. Разом з тим застосування методичних рекомендацій пов'язане зі збором і обробкою значного масиву інформації. Враховуючи вищевикладене, виникає потреба в розробці відносно простих, але досить точних методичних підходів до оцінки еколого- економічного збитку від катастроф техногенного характеру, що зменшуючи точність оцінки дозволили б оперативнo отримувати інформацію про еколого-економічні збитки від катастроф техногенного типу.

Експрес – метод визначення еколого- економічного збитку від катастроф техногенного характеру застосовується для проведення оперативних розрахунків величини збитку при мінімальному обсязі вихідної інформації.

Рівень деталізації питомих збитків залежить від стану реципієнтів, що усереднені за економічними районами України. Більш детальний вплив регіональних факторів можна провести за кожною областю України.

Розрахунковий принцип визначення еколого-економічного збитків експрес-методом зводиться до виразу:

$$Y = \sum_{i=1}^7 y_i \cdot S \cdot \rho_i \cdot K_i \cdot \sum M_j \cdot A_{ij}, \quad (1)$$

де y_i – питомий збиток; S – площа зони активного ураження; ρ_i – щільність реципієнтів, що потрапила в зону активного ураження; K_i – регіональний поправочний коефіцієнт для i -го реципієнта, що характеризує відхилення районних/обласних збиткоутворюючих показників від середніх по Україні; M_j – маса j - го викиду; A_{ij} – відносна небезпечність хімічної речовини, що розлилася під час катастрофи.

Матриця показників питомих збитків встановлена за результатами деталізованого розрахунку їх пореципієнтним методом за декількома небезпечними об'єктами, що знаходяться в 9 економічних районах України. Оскільки питомі показники еколого-економічного збитку розраховані як середні, для більшої точності необхідно провести процедуру коригування. Така процедура зводиться до введення додаткового поправочного коефіцієнту, що буде характеризувати рівень відхилення від середнього питомого еколого-економічного збитку для України в цілому.

Таблиця 1 – Середні питомі збитки від хімічної аварії на 1 т умовного викиду

Реципієнти	Одиниці виміру	Значення
1	2	3
1 Втрати життя та здоров'я населення	грн. на 1 тис. мешканців	98,50
2. Збиток від руйнування основних та оборотних фондів	грн. на 1 млн. грн. осн. фондів	0,45
3. Збитків від вилучення або порушення сільськогосподарських угідь	грн. на 1 тис. га земель сільсько-господарського призначення	0,61

Продовження табл. 1

1	2	3
4. збитків від втрати деревини та інших лісових ресурсів	грн. на 1 тис. га лісів	0,22
5 збитків рибного господарства	грн. на 1 тис. га водного дзеркала	69,22
6. Збитки від руйнування житлово-комунального господарства	грн. на 1 тис. грн. вартості житлово-комунального господарства	0,02
7. Збитки від знищення або погіршення якості рекреаційних зон	грн. на 1 тис. га земель природно-заповідного фонду	-
8. Витрати на ліквідацію аварій,	грн. на км ² забрудненої території	73,07

*Визначити питомі збитки від знищення та погіршення якості рекреаційних зон не виявилось можливим, внаслідок того, що при розміщенні хімічних виробництв встановлені санітарно-захисні зони і ,навіть, при крупних катастрофах рекреаційні зони не попадають в зони активного забруднення.

Таким чином, нами були розроблені методологічні аспекти експрес оцінки еколого-економічного збитку від катастроф техногенного типу. Використання цих методологічних підходів може використовуватися для швидкої та приблизної оцінки еколого-економічного збитку, що дасть змогу швидко оцінювати необхідні для ліквідації катастрофи кошти, а також для формування компенсаційних фондів та розрахунку страхових виплат.

Опанасюк, Ю.А. Методичні розробки щодо аналізу еколого-економічних збитків від катастроф техногенного характеру експрес - методом [Текст] / Ю.А. Опанасюк // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 349-350.